

โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

และ

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สภากาชาดไทย เป็นองค์กรสาธารณกุศล มีประวัติอันยาวนานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2436 และต่อมาได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยสภากาชาดไทยเมื่อ พ.ศ. 2461 กำหนดข้อบังคับต่างๆ ขึ้น วัตถุประสงค์ของสภากาชาดไทยคือ “รักษาพยาบาลผู้ป่วยไข้และบาดเจ็บในเวลาสงคราม ทั้งอาจทำการบรรเทาทุกข์ในเหตุการณ์สาธารณภัยพิบัติ โดยไม่เลือก เชื้อชาติ สัญชาติ ลัทธิ ศาสนา หรือความเห็นในทางการเมืองของผู้ประสบภัย”

โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เป็นสำนักงานหนึ่งของสภากาชาดไทย ก่อตั้งขึ้นเมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุฒยจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จสู่สวรรคาลัยเมื่อ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2453 โดยบรรดาพระราชโอรสพระราชธิดา มีพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นประธาน ได้ปลงพระหฤทัยที่จะทรงบำเพ็ญทานพระราชกุศลสนองพระเดชพระคุณเป็นพิเศษ จัดสร้างสิ่งซึ่งเป็นถาวรประโยชน์ไว้เป็นอนุสาวรีย์เฉลิมพระเกียรติยศ สมเด็จพระบรมชนกนาถโดยทรงพระดำริเห็นพร้อมกันว่า หากสร้างโรงพยาบาลสภากาชาดขึ้นก็จะเป็นการพระกุศล อันประกอบด้วยถาวรประโยชน์อันนิรันดร ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนก-นาถและเป็นเกียรติยศแก่สยามราชอาณาจักรด้วยทุกประการ เมื่อทรงพระดำริเห็นพร้อมกันดังนี้ บรรดาพระราชโอรสและพระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุฒยจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ต่างพระองค์จึงทรงบริจาคทรัพย์รวมกันเป็นจำนวนเงิน 122,910.00 บาท มอบถวายในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพระราชพระราชธุระอำนวยการให้สำเร็จตามพระประสงค์ และได้ทรงพระราชปรารภความอันนี้ แต่สมเด็จพระบรมราชชนนีองค์สถานายิกา ก็ทรงอนุโมทนาอนุมิติตามและพระราชทานพระราชานุญาตพิเศษอีกส่วนหนึ่งว่าเงินทุนของสภากาชาดเดิมที่มีอยู่นั้น ถ้าจะเป็นประโยชน์อุปการะให้การโรงพยาบาลนี้สำเร็จได้ด้วยประการใดก็เต็มพระราชหฤทัยที่จะให้ใช้เงินนั้นด้วย ส่วนการก่อสร้างและจัดการโรงพยาบาล สภากาชาดนี้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานที่ดินอันเป็นส่วนหนึ่งของพระองค์มิให้ต้องลงทุนซื้อหา และโปรดเกล้าฯ ให้จอมพลพระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดช ซึ่งดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงกลาโหมเป็นเจ้าหน้าที่จัดการก่อสร้างโรงพยาบาล ได้ลงมือทำการตั้งแต่วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2454 เป็นต้นมา การยังไม่ทันแล้ว จอมพลพระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดช สิ้นพระชนม์เสียก่อน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จอมพล (ในขณะนั้นยังเป็นนายพลเอก) สมเด็จพระอนุชาธิราชเจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ เสนาธิการทหารบก ทรงอำนวยการต่อมาจนการสำเร็จ และโปรดเกล้าฯ ให้ขนานนามโรงพยาบาลตามพระบรมนามาภิไธยในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุฒยจุฬาลงกรณ์

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า “โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์” และเสด็จพระราชดำเนินมาเปิด โรงพยาบาล ณ วันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2457 ได้เริ่มทำการสงเคราะห์ช่วยพสกนิกรเป็นปฐมแต่แต่นั้นมา

ความจริงโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ได้ใช้เป็นสถานที่อบรมแพทย์ และนักเรียนแพทย์มาช้านานแล้ว เช่น แพทย์ที่สำเร็จวิชาแพทย์จากโรงเรียนราชแพทยาลัยได้มารับการ อบรมที่โรงพยาบาลนี้มีกำหนด 6 - 18 เดือน ตามระดับอาวุโส เมื่ออบรมจบแล้วได้รับบรรจุเป็นแพทย์ฝ่ายทหารต่อไป นักเรียนปีสุดท้ายของโรงเรียนราชแพทยาลัย ได้มาใช้โรงพยาบาลนี้เป็นสถานที่อบรมและปฏิบัติงานคนละ 4 เดือน ก่อนจะจบการศึกษาเป็นแพทย์ในสมัยนั้น

ครั้งหนึ่งรัฐบาลได้จัดหลักสูตรย่อการศึกษาแพทย์เรียกว่า โรงเรียนแพทย์เสนารักษ์ เพื่อเข้ารับราชการทหาร 4 รุ่น โดยให้เรียนวิชาแพทย์จบใน 4 ปี แทนที่จะเรียน 6 ปี แพทย์ที่เรียนจบได้รับประกาศนียบัตรแพทย์เหล่านี้ ใช้โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์เป็นที่ศึกษาจนจบหลักสูตรเช่นเดียวกัน

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นคณะหนึ่งของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถือกำเนิดขึ้นเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2490 เดิมสังกัดอยู่มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มีนามว่า คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และย้ายสังกัดมาอยู่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2510 มีนามว่า คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (โดยที่ต่อมามหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์เปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยมหิดล) ประวัติการก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีดังนี้

เมื่อพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล เสด็จพระราชดำเนินมาในพิธีพระราชทานปริญญาและอนุปริญญาแก่นักศึกษาแพทย์และพยาบาล ณ โรงพยาบาลศิริราช เมื่อ พ.ศ.2489 พระองค์ได้ทรงพระราชปรารภ มีใจความสำคัญตอนหนึ่งว่า พระองค์ท่านใคร่จะให้มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ผลิตจำนวนแพทย์ให้มากขึ้น เพื่อให้พอกับความต้องการของประเทศชาติ

เพื่อสนองพระราชประสงค์ของพระองค์ท่านดังกล่าวมาแล้ว รัฐบาลจึงได้อนุมัติงบประมาณให้กระทรวงสาธารณสุขจำนวนหนึ่งสำหรับการรับนักศึกษาให้มากขึ้น แต่ครั้งนั้นจะขยายสถานที่สำหรับสอนฝึกอบรมที่โรงพยาบาลศิริราชก็ไม่สามารถทำได้เพราะมีที่จำกัด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข (พระยาสุนทรพิพิธ) จึงได้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อตั้งโรงเรียนแพทย์ขึ้นใหม่อีกแห่งหนึ่ง ซึ่งคณะรัฐมนตรีก็ได้อนุมัติ

ผู้บัญชาการมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ในขณะนั้นคือ ศาสตราจารย์นายแพทย์เฉลิม พรหมมาส ได้ปรึกษากับผู้อำนวยการกองบรรเทาทุกข์และอนามัย สภาอากาศไทย(พลตรีพระยาดำรงแพทยาคุณ) เพื่อขอใช้โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์เป็นสถานศึกษาสำหรับจัดตั้งโรงเรียนแพทย์แห่งใหม่ซึ่งก็เห็นว่าเป็นการเหมาะสม เพราะที่ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มีเตียงมากพอแก่การศึกษาและเคยเป็น โรงเรียนแพทย์ทหารมาก่อน ผู้บัญชาการมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ จึงได้จึงได้ขออนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งก็ได้รับความเห็นชอบด้วย ผู้อำนวยการกองบรรเทาทุกข์และอนามัย จึงกราบทูลสมเด็จพระองค์สยามยิกาสภาอากาศไทย

(สมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า) ก็ทรงเห็นชอบด้วย เพราะจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติต่อไป ดังนั้น โรงเรียนแพทย์แห่งใหม่จึงได้ถือกำเนิดขึ้นเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2490 มีนามว่า คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ (ในขณะที่เริ่มก่อตั้งนั้นสังกัดมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์) พลตรีพระยาดำรงแพทยคุณ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณบดีคนแรก

เมื่อได้เปิดสอนในปีแรกมีนักศึกษาจำนวน 67 คน และเริ่มสอนทางวิชาปริคลินิกก่อน 2 ปี ใน 2 ปีหลังจึงเริ่มขึ้นทำงานกับผู้ป่วยในตึก อาจารย์ทางปริคลินิกส่วนใหญ่ได้รับการ แต่งตั้งขึ้นใหม่ทั้งหมด ส่วนทางคลินิกนั้นได้โอนนายแพทย์ที่สังกัดอยู่กับสภาอากาศไทยแต่เดิมมาเป็นอาจารย์ รวมทั้งอาจารย์แต่งตั้งขึ้นใหม่จากมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เพื่อความเหมาะสมด้วย

การอยู่ร่วมกันระหว่างคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ กับ สภาอากาศไทย อยู่ด้วยกันในแบบพึ่งพาอาศัยกัน กล่าวคือ สภาอากาศได้ประโยชน์ในด้านการรักษาผู้ป่วย และได้รับความเจริญก้าวหน้าของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ คณะแพทยศาสตร์ฯ ได้ใช้โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เป็นสถานศึกษาสำหรับนักศึกษา และให้บรรดาอาจารย์ได้ทำการวิจัย นอกจากนี้ สภาอากาศได้จัดหาที่ในบริเวณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ให้คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เพื่อสร้างอาคารสำหรับเป็นสถานศึกษา และหอพักของนักศึกษาแพทย์ฝึกหัดและแพทย์ประจำบ้าน

กิจการของโรงพยาบาลก็ขยายขึ้นเป็นลำดับ ความร่วมมือของทั้งสองสถาบันนี้ ช่วยให้การแพทย์ก้าวหน้าขึ้นมาก เนื่องจากคณะแพทยศาสตร์ได้อาศัยโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เป็นสถานที่ฝึกหัด วิจัยทางการแพทย์ โรงพยาบาลได้ประโยชน์ในด้านการรักษาผู้ป่วย

เจ้าหน้าที่ทั้งของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และคณะแพทยศาสตร์ ได้ประสานงานกันเป็นอย่างดี ทำงานร่วมกันโดยยึดมั่นในปณิธานอันเดียวกันคือ ดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วยให้ดีที่สุด ดังนั้นในปัจจุบันอาศัยความร่วมมือของคณะแพทยศาสตร์ดังกล่าว ทำให้โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ก้าวหน้าขึ้น มีคนไข้เข้ารับการรักษาพยาบาลเป็นจำนวนมาก โดยในจำนวนนี้กว่า 80% เป็นคนไข้อนาถา ซึ่งโรงพยาบาลจะต้องสงเคราะห์ ดังนั้น ในแต่ละปียอดรายจ่ายของโรงพยาบาลจึงสูงกว่ายอดรายรับตลอดมา

แต่อย่างไรก็ตาม โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ก็ยังยึดมั่นในปณิธานที่จะให้ความช่วยเหลือผู้เจ็บป่วยทั่วไป โดยไม่เลือกชาติ ชั้น วรรณะ

การบริหารงานของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

ขณะที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แยกออกเป็น 2 ส่วน อย่างเด็ดขาด แต่ก็ยังมีความพยายามที่จะผสมผสานการดำเนินงานทางด้านการบริหารงานของทั้งสองสถาบันเพื่อที่จะให้บรรลุถึงประสิทธิภาพตามที่ต้องการ ดังนั้น คณะบดีคณะแพทยศาสตร์ จึงได้รับตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ด้วย ในขณะที่รองผู้อำนวยการก็จะมีตำแหน่งเป็นสมาชิกอาวุโสของคณะแพทยศาสตร์

ในสายงานของคณะแพทยศาสตร์หน่วยงานย่อยลงมาเรียกว่า ภาควิชา มีหัวหน้าภาควิชาเป็นผู้บริหารในภาควิชาฯ แต่ในสายงานของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์หน่วยงานย่อยลงมา เรียกว่า ฝ่าย มีหัวหน้าฝ่ายเป็นผู้บริหารงาน ดังนั้นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การวิจัย จึงมีภาควิชาฯ เป็นผู้ดูแล และส่วนที่เกี่ยวกับการบริการจะมีฝ่ายเป็นผู้ดูแล ทั้งที่จริงแล้วอยู่ในที่เดียวกันและผู้บริหารคนเดียวกัน เช่น ภาควิชาอายุรศาสตร์ หรือฝ่ายอายุรศาสตร์ เป็นต้น

บุคลากรผู้ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และคณะแพทยศาสตร์ ต่างก็ทำงานด้วยวัตถุประสงค์เดียวกัน เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่สถาบันนี้โดยไม่ได้คิดว่าใครสังกัดสถาบันไหน สำหรับแพทย์ที่สังกัดคณะแพทยศาสตร์ตลอดจนแพทย์ประจำบ้านที่เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตร ก็จะได้รับ การประกาศแต่งตั้งเป็นแพทย์ของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ด้วย

หน้าที่และการปฏิบัติงานของนิสิตแพทย์เวชปฏิบัติ

เพื่อให้การดำเนินการสอนและฝึกปฏิบัติงานของนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 6 ของคณะ-แพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในลักษณะนิสิตแพทย์เวชปฏิบัติ ตามหอผู้ป่วยต่างๆ ในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย จึงได้กำหนดระเบียบปฏิบัติงานของ นิสิตดังกล่าวไว้ตามประกาศของโรงพยาบาล ลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2537 ดังนี้

ก. ระเบียบปฏิบัติงานของนิสิต

1. ให้นิสิตรับผิดชอบและปฏิบัติการรักษาผู้ป่วยภายใต้การดูแลควบคุมของแพทย์ประจำ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
2. นิสิตจะต้องอยู่ปฏิบัติงานดูแลรักษาผู้ป่วยทั้งในและนอกเวลาราชการ ตามที่ได้ได้รับ มอบหมายจากภาควิชาที่นิสิตประจำอยู่โดยเคร่งครัด
3. อนุญาตให้นิสิตตั้งการตรวจรักษาในใบสั่งการรักษาผู้ป่วยใน บัตรตรวจผู้ป่วย-นอก ใบสั่ง ตรวจทางห้องปฏิบัติการต่าง ๆ (ยกเว้นการตรวจพิเศษที่มีระเบียบระบุไว้เป็นอย่างอื่น) และเขียนใบสั่งยาได้ใน ความควบคุมของแพทย์ประจำโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

เมื่อนิสิตแพทย์สั่งการตามข้อ 3 นี้แล้ว ให้ลงนามพร้อมทั้งเขียนเลขรหัสประจำตัว ต่อจากการลงนามทุกครั้ง

4. นิสิตไม่มีสิทธิลงนามในใบสั่งยาที่ต้องไปซื้อนอกโรงพยาบาล
5. นิสิตไม่มีสิทธิลงนามในใบรับรองทางการแพทย์ทุกชนิด
6. นิสิตไม่มีสิทธิลงนามรับผู้ป่วยเข้าไว้รักษาจากฝ่ายผู้ป่วยนอก และส่งปรึกษาผู้ป่วยระหว่าง ฝ่าย

ข. ระเบียบเกี่ยวกับสวัสดิการ

1. จัดเสื้อกาวน์ให้คนละ 3 ตัว (เสื้อตัวสั้น)
2. จัดอาหารให้ 3 มื้อ ในขณะที่ปฏิบัติงานอยู่เวร
3. ไม่มีเบี้ยเลี้ยงหมาง่ายหรือค่าตอบแทนใด ๆ
4. เมื่อเจ็บป่วยได้สิทธิเฉพาะตัว ยกเว้นค่ารักษาพยาบาลทั้งหมด (บิดา มารดา ได้สิทธิ ลดหย่อนค่าห้องและค่าผ่าตัด ตามระเบียบสภากาชาดไทย ว่าด้วยการให้สวัสดิการในการรักษาพยาบาลประเภท ผู้ป่วยในแก่ผู้ปฏิบัติงานให้สภากาชาดไทย พ.ศ. 2556 (ดูรายละเอียดในเรื่องสิทธิในการเบิกค่ารักษาพยาบาล)